

A nagy felfedezések kezdete

Hozzáadta: lakosm
2004. október 20. Szerda 19:31

A XV. százada nagy felfedezésekkel záródik be. Ugyanis az a káprálólmány, hogy a tőrők hatalom a keresztyének az Indiába vezető útát majdnem egészen elzárta és ezzel megnehezítette a fűszerek, gyarmatjruk behozatalát, a melyet Európa népei már sokkal jobban megszoktak, semhogy erről lemondani tudtak vagy akartak volna, ezeket arra kényszerítette, hogy máris tengeri utat keressenek, a mely Indiába vezet.

A XV. százada nagy felfedezésekkel záródik be. Ugyanis az a káprálólmány, hogy a tőrők hatalom a keresztyének az Indiába vezető útát majdnem egészen elzárta és ezzel megnehezítette a fűszerek, gyarmatjruk behozatalát, a melyet Európa népei már sokkal jobban megszoktak, semhogy erről lemondani tudtak vagy akartak volna, ezeket arra kényszerítette, hogy máris tengeri utat keressenek, a mely Indiába vezet. Ez az érdekek minden esetre elsőrendű befolyást gyakorolt; de e mellett látnjuk azt is, hogy a kik elszárváltak a felfedezés útjára, azokat nem Európa számára, hanem az országoké, nem is a kereskedelmi érdekeké vezette. Tudjuk, hányszor vetett gájt a keresztyének gyarmatjruk az emberjradat, mely Afrikába tárt a márok segétségére. Később az elmaradt, sőt a márok is visszamenekültek Afrikába, a földétzetve a spanyolok és portugálok által s mikor az utábbiak az arabokat átszárkáltakben tártadt meg a Tengerész Henrik által gyarmat aratott az arabok hajóhada felfedezett és 1415-ben elfoglalta a fontos Ceutát, ekkor az ezzel a későbbi felfedezéseket is biztosította. Ebben a fejeletben is, mint a felfedezett visszafoglalásában segített a portugálok a francziák, angolok és németek, mi legjobban igazolja, hogy Ceuta és ennek nyomában Marokkó partjainak elfoglalása a vallás szálta lelkesedésnek volt kávetkezése. Ennek keresését lehetne véte a XIII. században Gioia Flavio olasz hajósnak tulajdonított, tulajdonképpen azonban a khaniak ismert és használt és ez bizonyosan az arabok révén az európai hajósnak eljutott iránnyt; a siker reményét pedig tárt a emberek felfedezése alakjára szál tan. Hogy már a káprálókorban is voltak, bár kevesen, kik vallották és tanították is azt, hogy a föld gámbly, ezt bizonyítják Albertus Magnus és Bacon Roger mávei; az érdeklődést azonban még inkább névelte a káprálókor legnagyobb utazójának, Marco Polonak (1254-1323) csodás utazása. Marco Polo olasz származású (született Velencében) férfi, ki az ismeretlen Keletnek csak sejtett csodás világa által vezetve megindult a gyárt volt az első az európaiak között, a ki Ázsia belsejét és ennek keleti részét is átkutatta. Atyja Nicolo Polo nagybátyja Maffio, kik velencei kereskedők voltak, Kublai, a mongolok nagy-khánjához utaztak, a ki őket szívesen fogadta, a mongolok között átkutatták. Végre 1269-ben visszatért Olaszországba, a mint a khán kivájt hogy nevében kápráló meg a párt, a káldene hozzá; néhány hittérítő. 1271-ben ezek meg is értek a fiatal Marco Polo kisáretében, a ki a nagykhán annyira megszerette, hogy kávetkőnt a káldette Khina káldette rászélt máris tárt tartományokba, végre Kiang-Nan tartomány kormányzója nevezte ki. De Polón erről vett a honvágyát a khán engedelmével, 24 év tárt után, kincsekkel megrakva, Sumatra, Ceylon, Ormus, Tábris, Trapezunt keresztes 1295-ben szerencsésen visszaért Olaszországba. Ekkor hazája szolgálójába lépett, azonban 1298-ban a Curzola mellett vett tengeri átközésben a genovaiak fogságába került, a hol a legelőzékenyebb kínásmában rászélt. Itt fogságában mondta a tudós pisai Rusciano tollába az utazását, 1302-ben visszanyerte szabadságát, mire szálvárosa, Velence, a nagy tanács tagjává választotta és mint ilyen halt meg 1323-ban. Ástleása, mely maga 1307-ben adott ki, nemcsak az őt nevezetes, mert feltárja elsőként Ázsia belsejét, hegy- és vízrajzát leírja, megismertet bennünket ama néprajzi és politikai viszonyokkal, a melyek a mongol birodalom virágzása korában ott uralkodtak; hanem a földtársulat, mert a emlőti elsőszár Japán (Zipangu), a legközelebbi, mesébe illő és aranybányák csodaországát, a mely ha egy láncszemét kápezi is az egész világ felfedezése terén tett kutatásoknak, megfigyeléseknek és felfedezéseknek, de a nagy földrajzi felfedezéseket nagyban elősegítette. Ha sokan kátságot vontak is annak igazságát, mit a későbbi események igazoltak, azonban az, mit az aranyról mondott, leginkább ártátnak a merész hajósokat, hogy az aranyban bányák csodaországba vezető tengeri utat felfedezzék. Polón utazásának kávetkezése nem is maradt el a első voltak a portugálok, a kik a felfedező útján eredményt ki. Szelleme a mozgalomnak a genovai származású nagy tengerész, Nicolo di Recco volt, a ki által indított mozgalom végre arra birta IV. Alfonz királyt (1325-1357), hogy Lissabonban a firenzei Angiolino del Tagghio parancsnokja alatt három hajóval káldette ki a felfedező útjára, a mely hihetőleg a Palma, Canari és Teneriffa, szigeteket fedezte fel. E siker magával ragadja Aragoniát, melyek királyja, IV. Péter 1342-ben Clermont grófjának ad engedélyt a felfedező útján, a ki azonban az általa felfedezett Gomerát nem tudta hatalmába keréni. 1393-ban egy andalusiai és baskokból álló társaság III. Henrik (1393-1406) Castilia királyjának engedelmével árt hajóval káldette Afrika nyugati partjainak kikutatására, a mely a part mentén a 29-ik szélességi fokig (a Canari-szigetekkel szemben) jutott el, hol a Teneriffa vulkánjának tárt a annyira megrámták, hogy a szigeten, melyet Árdő szigetnek neveztek el, kikétek sem mertek. S miután Lancerotát kirabolták, visszatértek és engedélyt kárték Henrik királytól a Canari szigetek elfoglalására, a ki ezt nem tiltotta ugyan meg, de meg sem engedte. Mindez azonban csak a kezdet nehézségeit bizonyította, a javára nézve sem alapot nem nyújtott, sem biztosítást. Maga a szákmány és birvágy nem is volt érő arra, hogy a felfedezés útjának alapjait lerakják, mindaddig, míg egy máris, nemzedékeken uralkodó érzelem segétségével el nem jutottak odáig, a hol már biztosabb hírek, nagyobb kilátások általános hatást voltak kápesek gyakorolni. Ezt nyújtotta I. János portugál király legifjabb fia, Tengerész Henrik, a ki 1394 márcz. 4-én Oportóban szálletett, a ki kora ifjúságát fogva érő, vitázó és a tudomány szeretete által tárt ki, a kihez nagy remények fűztek s hogy ez teljesedni fog, erre nézve az első biztosítást 1415-ben Ceuta elfoglalásával nyújtotta. E gyarmat jutalmául a Krisztus-rend nagymestere végül ártátnak s ez időtt fogva a rend gazdagságát a tengerészetre, felfedező utazásokra és ezek révén a keresztyén vallás terjesztésére fordította. Ceuta birtokában Portugalia első állást Afrikában; de Marokkó belsejébe behatolni nem voltak képesek, a melyet hásiens védelmeztek az arabok,

kereskedelemnek kizárólagos birtokosai voltak. Ezek ellenséges felfedezése visszatérőre birta Vasco de Gamat, aki 1499 szeptember havában szerencsésen megérkezett Lissabonba. A hozott tudósítás arra birta a királyt, hogy Pedro Alvarez Cabral vezérlete alatt 13 hadihajóval Ázsiába, a mely, ha kell, képes leend fegyverrel is biztosítani Portugalia számára a szűkséges felfedezést. A hajóhad azonban messze nyugatra kitűnt a nézők számára, hogy tudta vagy akarta volna, Dél-Amerika partjaihoz vitetett, amelyet Cabral szigetnek tartott és vitorlás fenyőfűjű utáin Braziliának nevezett el (1500), a király nevében birtokba vette, és e hirrel egy hajót visszaküldött Lissabonba. Ő maga a többi hajóval egyenesen keletnek vitorlázott, de mikor a Járóremény foka alatt elhaladt, iszonyó vihar támadt, mely nagy hajókat és ezekkel Diaz Bertalant veszítette el. Még ez utáin is érte vesztés, úgy hogy csak hat hajóval vitorlázott be a Calicut birtokába. A királylyal ő is megkezdte az alkudozást, de eredmény nélkül: mikor pedig a király 40 portugal katonát Ázsiának lemészároltatott, Cabral is fegyverhez nyult, boszút is állított a gyilkosságért, még a kénytelen volt minden eredmény nélkül visszatérni és 1501 júl. 23-án szerencsésen megérkezett Lissabonba. Mindez nem riasztotta vissza a királyt, hanem a következőben Vasco de Gamat husz hajóval küldte Indiába, aki megérkezve, az indiai királynak hajóit részint megsemmisítette, részint elfogta, Calicutot pedig bombáztatta. Ezzel ugyan békésre könyörítette a királyt és ama szerződés elfogadására, melyet előterjesztett; minthogy azonban hadereje sokkal csekélyebb volt, semhogy ezzel a csodaország rendszeres hadseregét csak megkezdhetné volna, ezért megelégedett azzal, hogy a partvidék legfontosabb helyeit megszállja. Ez is elő volt arra, hogy a fontos indiai fűszerkereskedést részint a partvidék legfontosabb helyeit megszállja. Ez is elő volt arra, hogy a fontos indiai fűszert, szintén csak a partokon tartózkodtak. Ez utáin Vasco de Gama arany, gyémánt és drágakövekkel és kincscsel és teljes szerrakományal visszatért Európába, hova 1503-ik év végén érte és úgy a király, mint nápe a legnagyobb tiszteletben részesítette. Ezzel áttörtünk a felfedezés májrik irányára, mely végredmés hasonlóthatlanul nagyobb a keletindiai árt felfedezésénél. Ugyanis a spanyolok májrik a XIV. században, még mielőtt a portugálok Porto-Santát felfedezték volna, eljutottak a Canari szigetekre; de e felfedezésnek mi jelentéséget sem tulajdonítottak és így ártott az, hogy Tengerész Henrik 1456-ban minden ellentmondás nélkül birtokba vehette a szigeteket. Portugalia sikereit a birtorva azonban, 1478-ban felfedezésnek elejtett fonálját és e tőren oly rohamosan haladtak előre, hogy 1502-ben ezt májrik befejezettnek is tekinthették. Spanyol tudósítás szerint a szigetek közül a Canaria, Palma és Teneriffa népek voltak, a guanchos erőtlen, izmos hegyi nápe lakta, melynek bőrszine sárgás-fekete volt, tiszta let és májrik eljutott a mélyveltség bizonyos fokára. A nép nemességre és polgársággal, melynek elől a király állott, a ki a tiszta letet vadelmezte a törvényeknek volt. A tőzet nem ismerték, irtáztak, az állatokat spanyol vagy májrik rabszolgák által állították le, melyeknek hársájt álelemre, bárt ruházata használták. E leírás arra a felfedezésre vezet bennünket, hogy a szigetekben májrik a gőrtgőgk által említett Boloszigeteket ismerjük fel, a melyrül Jubának, Mauretania királyának is volt tudomása. Ez a szerencsétlen nép a spanyolok zsarnoksága alatt teljesen kiveszett és benne egy srégi nép halt ki nyelvvel, törtenelével együtt, talán világot vetett volna a legrögibb phoenicziai és karthágai gyarmatosításra. A régi világon azonban ájvolabbi országok, májrik Amerikájról is birt tudomással. Diodoros említ, hogy a karthágaiak a Hercules-oszlopokon túl felfedeztek egy nagy, erdőben és vizekben gazdag földet. De Guignes pedig 1761-ben kimutatta, hogy a khinaiak májrik az V. században K. u. ártkezésbe léptek Amerikával, a melyet Fuszangnak neveztek. De ha mindezt kötségre vonjuk is, az májrik bizonyos, hogy a merész normann hajósok májrik 863-ban felfedezték Islandot; Erik 982-ben Grönlandban gyarmatot alapított, hol később kört vörös és szőz tanya volt és egy páspákság alatt 16 templom és kört költöfia, Leif, náhájny ávvel később felfedezte Hellulandot (Sziklaország), Marklandot (Erdőország) és Winlandot (Szőlő a mely elnevezés alatt a Szt. Lőrincz folyó torkolatát árt egész Bostonig terjedő partvidéket ártették. E gyarmatok az a normannok visszükódása folytán megszántek és később csak elöve keresték fel e helyeket, végre 1347 utáin egészen megfeledtek azokról. Ezt az elfeledett világrózt fedezte fel Columbus Kristóf.